

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera a soudců JUDr. Tomáše Langáška a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **JUDr. M. P., Ph.D. LL.M.**, proti žalovanému: **Magistrát města Brna**, se sídlem Dominikánské náměstí 196/1, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 9. 2018, č. j. MMB/0354573/2018, sp. zn. OSP/MMB/0204686/2018/9, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2019, č. j. 29 A 178/2018 - 33,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Dne 13. 7. 2018 zastavil Úřad městské části Brno-Tuřany řízení o námitce podjatosti uplatněné žalobkyní proti úřední osobě Mgr. M. V. při výkonu funkce kolizního opatrovníka nezletilého syna žalobkyně ve věci týkající se péče o nezletilé vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 40 P 29/2015. Žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a rozhodnutí potvrdil.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojila žalobkyně žalobou u Krajského soudu v Brně.

[3] Krajský soud výše uvedeným usnesením žalobu odmítl pro nepřípustnost, neboť se dle jeho názoru nejedná o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Soud uvedl, že kolizní opatrovnictví dítěte vychází z § 892 odst. 3 občanského zákoníku a dle § 469 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, jmenuje soud procesním opatrovníkem zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí. Kolizní opatrovník vystupuje v řízení jako zástupce zastupovaného a v jeho zájmu. Zároveň je orgán sociálně právní ochrany dětí povinen plnit všechny úkoly vyplývající z hlavy první zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Zastává tedy několik rolí, které může být v určitých situacích obtížné plnit současně. Na jednu stranu má radit rodičům, podporovat je při řešení konfliktů a napomáhat v hledání společného řešení, dále poskytovat odbornou pomoc v podobě informování o mediaci nebo účasti na případové či rodinné konferenci a v neposlední řadě také plnit roli kolizního opatrovníka dítěte.

[5] Z hlediska posouzení věci je nicméně klíčové že orgán sociálně-právní ochrany dětí se při plnění těchto svých rolí pohybuje mimo správní řízení, nevede tedy samostatné správní řízení, v němž by bylo rozhodováno o právech a povinnostech účastníků. Rozhodnutí o námitce podjatosti tak má v posuzované věci toliko procesní důsledky, přičemž z předestřené žalobní argumentace, v níž žalobkyně poukazovala na nedostatky v činnosti kolizního opatrovníka poškozující její zájmy, nelze dle soudu dovodit zasažení do veřejných subjektivních práv žalobkyně. Rozhodnutí, kterým bylo zastaveno „řízení“ o námitce podjatosti a nedošlo k vyloučení konkrétních úředních osob z úkonů souvisejících s vedením věci nezletilých dětí, totiž není úkonem správního orgánu, kterým by se zakládala, měnila, rušila nebo závazně určovala práva a povinnosti žalobkyně tak, jak předpokládá § 65 odst. 1 s. ř. s., neboť se jím na postavení žalobkyně ničeho nemění.

[6] Stran otázek svěření do péče, stanovení výživného a úpravy styku rodiče s nezletilými, kdy rozhodnutí soudu o těchto otázkách již nepochybně je způsobilé zasáhnout do práv žalobkyně, se ovšem jedná o zásah do ryze soukromoprávních vztahů, vztahů rodinných.

[7] Orgán sociálně-právní ochrany nevystupuje v roli orgánu, který by zde rozhodoval o právech a povinnostech, ale jako zástupce nezletilých. Pochybnosti o tom, zda ustanovený kolizní opatrovník vystupuje v zájmu nezletilých, nebo zda v rozporu se svým úkolem vystupuje v neprospěch jednoho z rodičů, je třeba směřovat do řízení, v němž byl tento kolizní opatrovník ustanoven. Případné excesy v postupu úředních osob orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jež by mohly ovlivnit řízení ve věci péče o nezletilé, resp. přímo rozhodnutí o svěření do péče, stanovení výživného a úpravy styku rodiče s nezletilými, tak je nutno zohledňovat a namítat v řízení před soudem, který dbá o jmenování takového kolizního opatrovníka. Je tedy úkolem soudu v řízení ve věci péče o nezletilé, aby k námitkám vůči výběru kolizního opatrovníka vyhodnotil, zda zde pochybnost o schopnosti opatrovníka řádně hájit zájmy opatrovance skutečně vznikla a zda lze tuto pochybnost rozptýlit jmenováním odlišného kolizního opatrovníka nebo jiným způsobem, např. určením jiné úřední osoby vnitřním postupem orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[8] Proti usnesení krajského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost.

[9] Stěžovatelka nesouhlasí s hodnocením soudu, že nebyla zkrácena rozhodnutím správního orgánu na svých právech. Její zkrácení na právech vyplývá ze stížností, které

pokračování

jsou založeny ve spise kolizního opatrovníka. Zásah do práv stěžovatelky potvrdila dne 5. 4. 2019 i veřejná ochránkyně práv, která ve své zprávě shledala pochybení kolizního opatrovníka.

[10] Stěžovatelka dále uvádí, že požádala o změnu kolizního opatrovníka dne 2. 11. 2017, soud však o návrhu dosud nerozhodl.

[11] Po opatrovnickém soudu nelze dle stěžovatelky spravedlivě požadovat, aby sám bez řádného zjištění skutkového stavu, který by měl být učiněn především kolizním opatrovníkem, prováděl dokazování, zvláště když je kolizním opatrovníkem stále a soustavně uváděn v omyl výchovnými zprávami, které zcela zjevně neprocházely žádnou kontrolou. Stěžovatelka dále ke kasační stížnosti přikládá zprávu ředitelky mateřské školy z 20. 3. 2019, která potvrzuje, že kolizní opatrovník do poslední výchovné zprávy předložené soudu dne 31. 5. 2018 uvedl nepravdivé informace.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že ze zprávy ombudsmanky plyne, že až na méně závažné nedostatky postupoval Úřad městské části Brno-Tuřany správně. Dále konstatuje, že neexistuje předpis, který by stanovoval parametry výchovné zprávy kolizního opatrovníka. Prostředkem obrany je stížnost dle § 175 správního řádu, jehož stěžovatelka také v minulosti využívala.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[14] Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud předeseílá, že je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, může řešit pouze otázku, zda krajský soud postupoval v souladu se zákonem, odmítl-li stěžovatelčinu žalobu. Skutečnosti týkající se věcné podstaty sporu, tedy zda kolizní opatrovník postupoval správně či nikoliv, nejsou pro projednávání případ rozhodné.

[16] Dle § 469 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních je v řízeních ve věcech péče soudu o nezletilé dítě zastoupeno opatrovníkem, kterého soud pro řízení jmenuje. Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí. Funkci opatrovníka dle § 17 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb. vykonává úřad obce s rozšířenou působností. Úkolem opatrovníka je hájit v soudním řízení práva a oprávněné zájmy nezletilého dítěte, které zastupuje, tedy vystupovat v jeho nejlepší zájmu.

[17] Jak správně poukázal již krajský soud, žalovaný jako orgán sociálně-právní ochrany dětí současně plní i další úkoly, které mu vyplývají ze zákona č. 359/1999 Sb. V případě výkonu kolizního opatrovníka však nemá vrchnostenské postavení, vůči ostatním účastníkům soudního řízení je v rovném postavení, nemůže jim ukládat povinnosti a vydávat rozhodnutí.

[18] Obdobně tuto otázku před časem posoudil i Městský soud v Praze, který uzavřel, že „činnost žalovaného coby kolizního opatrovníka, která se projevuje v rámci procesních úkonů vůči soudu, tj. účast (ale i neúčast) na jednání soudu a různá procesní podání a vyjádření, včetně závěrečného návrhu, není činností v oblasti (vrchnostenské – doplnil NSS) veřejné správy, žalovaný tedy při jejím výkonu nevystupuje coby správní orgán, a tudíž tato činnost není přezkoumatelná v rámci správního soudnictví [srov. § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].“ Výstupy činnosti žalovaného jako kolizního opatrovníka směřují vůči soudu. (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2020, č. j. 5 A 57/2018 – 33).

[19] Je to proto soud rozhodující v řízení o péči o dítě, který opatrovníka jmenoval, jenž má vykonávat jakýsi dohled nad ustanoveným kolizním opatrovníkem a nad průběhem soudního řízení, přičemž případná pochybení kolizního opatrovníka má buď korigovat svým procesním postupem, nebo i změnou kolizního opatrovníka (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2017, č. j. I. ÚS 3304/13-2).

[20] Stejně tak v nálezu ze dne 23. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1244/15, Ústavní soud uvedl: „Soud musí jmenovat takového kolizního opatrovníka, který je schopen vystupovat v zájmu účinné ochrany práv opatrovance. Stejně hledisko musí zvážit i odvolací soud v řízení o odvolání proti rozhodnutí o jmenování kolizního opatrovníka. Je úkolem soudu, aby k námitkám vůči výběru kolizního opatrovníka vyhodnotil, zda vznikla pochybnost o schopnosti opatrovníka řádně hájit zájmy opatrovance a zda lze tuto pochybnost rozptýlit jmenováním odlišného kolizního opatrovníka nebo jiným způsobem (např. určením jiné úřední osoby vnitřním postupem orgánu sociálně-právní ochrany dětí).“ Tento závěr vyslovil v situaci, kdy stěžovatel namítal „podjatost“ celého úřadu, který byl kolizním opatrovníkem ustanoven. Dle Nejvyššího správního soudu se ovšem takový postup s ohledem na výše uvedené musí uplatnit i v případě námitek proti nestrannosti konkrétního zaměstnance, který za daný úřad jedná. Opačný postup by mohl vést k absurdnímu výsledku, kdy bude postupně shledána „podjatost“ všech zaměstnanců úřadu, který byl ustanoven jako opatrovník, a nadřízený správní orgán bude nucen výkon této funkce delegovat jinému úřadu v rozporu s rozhodnutím soudu o určení opatrovníka. Není však přípustné, aby správní orgán „revidoval“ soudní rozhodnutí a to navíc zcela mimo toto soudní řízení.

[21] Je tedy nutné uzavřít, že žalovaný při výkonu funkce kolizního opatrovníka není správním orgánem ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a tato činnost tak není přezkoumatelná ve správním soudnictví.“

[22] Krajský soud proto postupoval správně, jestliže žalobu odmítl.

[23] Ani skutečnost, že soud rozhodující v řízení týkajícím se péče o nezletilého nerozhodl v době podání kasační stížnosti o stěžovatelčině návrhu na změnu opatrovníka, nemůže založit pravomoc přezkoumávat činnost ustanoveného opatrovníka ve správním soudnictví.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Stěžovatelka se svými námitkami neuspěla. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí ani z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

pokračování

[25] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. srpna 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu